

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 4. maj 2017 i sag nr. BS [REDACTED]

Mirian [REDACTED]
[REDACTED]
mod
[REDACTED]
Forsikring A/S
[REDACTED]
[REDACTED]

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag angår fastsættelsen af sagsøgeren, Mirian [REDACTED] erhvervsevne tab som følge af en ulykke den 29. august 2008.

Sagsøgeren, Mirian [REDACTED] påstand er, at sagsøgte, [REDACTED] Forsikring A/S, til Mirian [REDACTED] skal betale 588.552,54 kr. med tillæg af procesrente fra den 22. december 2015, subsidiært betaling af et mindre beløb efter rettens skøn.

Sagsøgte, [REDACTED] Forsikring A/S' påstand er frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Mirian [REDACTED] har gennem sit arbejdsliv haft forskellig beskæftigelse bl.a. som syerske og kontorassistent. Hun har i en periode været hjemmegående og har passet sin syge mand. Efter denne periode begyndte hun i 2004 at arbejde som vikar i hjemmeplejen. I 2007 påbegyndte hun en uddannelse til social- og sundhedshjælper, som hun afsluttede i februar 2008 med et meget fint resultat. Det var hendes hensigt at fortsætte uddannelsen til social- og sundhedshjælper i efteråret 2008 efter at have overstået en operation af en gammel knæskade.

Mirian [REDACTED] var den 29. august 2008 involveret i et trafikuheld, hvor hendes bil ved en rundkørsel blev påkørt bagfra af en anden bil.

Af Skadestuejournal fra dagen fremgår det, at Mirian [REDACTED] blev bragt til skadestuen i Aabenraa med smerter i nakken og i højre knæ, hvor hun var blevet knæopereret. Ved undersøgelse af halsrygsøjlen blev der

fundet direkte og indirekte ømhed svarende til C3-C4. Der blev foretaget CT-skanning og ikke fundet tegn på fraktur eller luksation.

Mirian [REDACTED] var netop påbegyndt den videre uddannelse til social- og sundhedsassistent og fortsatte denne efter uheldet.

Den 10. september 2008 henviste Mirian [REDACTED] læge hende til fysioterapi på grund af smerter i nakke/skuldre. Her var hun i behandling i perioden 15. september 2008 til 2. februar 2009. På fysioterapeutens anbefaling blev Mirian [REDACTED] MR scannet. På scanningen foretaget den 18. november 2008 blev der konstateret bredbaset median discusprolaps uden sikker rodpåvirkning på C5/6.

Den 28. april 2009 henvendte Mirian [REDACTED] sig til egen læge. Det fremgår af lægens notat, at Mirian [REDACTED] havde fået meget lempelige arbejdsforhold, men dog også havde haft et uheld med skulderen. Hun blev henvist til fysioterapeut på ny.

Det fremgår af et brev fra Haderslev kommune dateret den 28. august 2014, at det i forbindelse med Mirian [REDACTED] praktik under hendes uddannelse i perioden 23. marts 2009 til 16. august 2009 blev tilrettelagt, at hun skulle skånes og ikke have tungere borgere eller rengøring.

Den 13. august 2009 blev Mirian [REDACTED] undersøgt på Privathospitalet Mølholm. Det fremgår, at Mirian [REDACTED] var øm i hele venstre skulderområde både på for- og bagsiden. Det blev vurderet, at der var tale om smerter, der kom fra nakken, idet de var for diffuse, voldsomme og superficielle til at skyldes en egentlig skulderskade. Der blev foretaget en MR scanning, der viste, at skulderen var normal.

Den 17. august 2009 blev Mirian [REDACTED] undersøgt på arbejdsmedicinsk klinik. Det fremgår af undersøgelse at Mirian [REDACTED] i mange år havde haft smerter omkring begge hofter og problemer med højre knæ efter et traume mod dette under fodboldspil i 1984, men ingen symptomer fra nakke- skulderåg eller skulder/arme bortset fra belastningsrelateret tæthedsfornemmelse i nakken, der forsvandt efter ophør med kontorarbejde i 2002. Mirian [REDACTED] havde de sidste 2-3 måneder haft tendens til belastningsrelaterede lændesmerter, hvilke provokeredes af foroverbøjet arbejdsstilling, idet Mirian [REDACTED] ikke kunne gå i hugsiddende stilling ved plejearbejde på grund af knæskade. Der var ingen mistanke om en arbejdsbetinget komponent i Mirian [REDACTED] lidelser, men det blev skønnet, at det kunne være nødvendigt med en forlænget praktikperiode på nedsat tid, og formentlig behov for varigt skånebehov, der udelukkede tungere plejeopgaver.

Den 2. oktober 2009 blev Mirian [REDACTED] undersøgt af speciallæge i neurologi, Michael Binzer. Af hans erklæring fremgår:

"...

Nuværende symptomer:

- 1) konstant hovedpine som hun føler kommer fra nakken. Hovedpinen er mest udtalt på venstre side.
- 2) konstante nakkesmerter med udstråling ud i venstre skulder og ned i venstre overekstremitet ned i de 4 ulnare fingre. Hun er udtalt stiv om morgenen, hvilket letter lidt op af dagen. Der opleves kraftnedsættelse i venstre arm, og der er forværring af generne ved fysisk aktivitet og enhver brug af venstre arm også ved statiske belastninger.
- 3) der angives en forværring af de smerter, hun havde i højre knæ inden skaden, og knæet hæver tit op. Ingen låsninger.
- 4) søvnforstyrrelser. Skadelidte har svært ved at finde ro nattetid på grund af nakkegenerne. Udtalt træthed i dagligdagen.
- 5) intermitterende svimmelhed specielt ved bevægelser af hovedet, særligt hvis hun kigger til siden.
- 6) konstant ubehagelig hylelyd i venstre øre.
- 7) koncentrationsproblemer og hukommelsesvanskeligheder. Skadelidte har svært ved at indlære nyt stof, hvilket er et problem i forbindelse med hendes igangværende uddannelse. Hun bliver meget hurtigt træt.

Konsekvenser af ovennævnte symptomer:

1) da aktuel skade skete, var skadelidte netop startet på en uddannelse til social-og sundhedsassistent. Efter uheldet har hun ganske vist kun haft sygedage, men der er udvist massive skånehensyn i forbindelse med hendes praktikplaceringer, hvor hun blandt andet har haft flere fridage som studiedage, og hun er fuldstændig blevet fritaget for alt plejearbejde og har haft rene assistentopgaver. I de teoretiske placeringer har hun været i stand til at følge fint med de første par timer, men op at dagen bliver hun meget træt og har svært ved at følge med og har svært ved at indlære nyt stof. Hun håber på at kunne færdiggøre uddannelsen i april måned 2010 og satser derefter på at kunne få et deltidsarbejde indenfor psykiatrien, da hun ikke mener, hun vil være i stand til at holde til fuldtidsarbejde. Hun ville ellers gerne have læst videre til sygeplejerske, hvilket ikke er muligt på grund af de nuværende symptomer.

2) hun bruger stort set al sin energi på sin nuværende uddannelse og har ingen overskud overhovedet i dagligdagen. Ægtefællen står for al rengøring, madlavning med mere. Skadelidte har måttet opgive at spille golf, og hun har tidligere haft meget frivilligt arbejde i Vojens skøjtehal, hvilket hun har måttet ophøre med. Der er skåret væsentligt ned på sociale aktiviteter.

Hun har svært ved at tumle med sine børnebørn, og hun klarer kun kortere bilture.

...

Aktuel uheld har således resulteret i en halsrygsdistorsion. Der er sequelae herefter i form af kroniske myofascielle smerter cervikobrachialt samt hovedpine af afspændingstype. Der er endvidere smerter og bevægeindskrænkning i venstre skulder samt en forværring af de tidligere smerter i højre knæ. Herudover er der både autonome og kognitive symptomer. Som følge af symptomerne foreligger der et klart reduceret

funktionsniveau, som har resulteret i begrænsninger både arbejdsmæssigt samt i dagligdag og fritid. Således har skadelidte udelukkende med baggrund i de ovenanførte skånehensyn samt en jernhård vilje været i stand til at fortsætte med sin igangværende uddannelse. Det forventes, at hun vil være i stand til at færdiggøre uddannelsen, men det er på nuværende tidspunkt uafklaret, i hvilket omfang hun herefter evt. vil være i stand til at tilknyttes arbejdsmarkedet, og der vil under alle omstændigheder være massive skånehensyn både med hensyn til nakken og venstre arm samt det højre knæ. De nuværende symptomer har ikke ændret sig — væsentligt gennem længere tid, og snarere er der sket en forværring, når det gælder generne fra venstre arm. Det er sandsynligt, at der vil ske en stabilisering af symptomerne fremover og på længere sigt muligvis en let remission. Der er ikke fundet indikation for yderligere diagnostiske eller terapeutiske tiltag, og aktuelle forsikringssag bør kunne afgøres.

..."

Den 21. april 2010 blev Mirian [REDACTED] færdig som social- og sundhedsassistent med et fint resultat.

Efter endt uddannelse blev Mirian [REDACTED] sygemeldt, hvorefter hun begyndte i et afklaringsforløb ved jobcenteret i Haderslev kommune.

Den 19. februar 2011 blev der udarbejdet en ny erklæring af speciallæge i neurologi, Michael Binzer. Her af fremgår:

"...

I januar måned 2011 er hun faldet og har stået højre knæ, hvorefter knægenerne er blusset op igen, og der er foretaget en MR-scanning af knæet i sidste uge, og hun afventer svar og evt. behandling på knæambulatoriet i Aabenraa.

...

29.08.2008 var patienten involveret i et trafikuheld, hvor hun var fører af en bil som blev påkørt bagfra. Efterfølgende har hun haft konstant hovedpine, konstante nakkesmerter med udstråling først ud i venstre overekstremitet og sidenhen også ud i højre overekstremitet. Der er endvidere tilkommet lænderygsmarter, og hun har oplevet en forværring af smerterne i højre knæ. Herudover har hun haft søvnforstyrrelser, træthed, intermitterende svimmelhed, venstresidig tinnitus, hukommelsesproblemer og koncentrationsvanskeligheder. Symptomerne forværres ved selv yderst beskedne både statiske og fysiske belastninger. På trods af disse symptomer og kun på grund af stor motivation og stædighed fra patientens side og med baggrund i massive skånehensyn på praktikplaceringer, har patienten været i stand til at færdiggøre en igangværende uddannelse til social- og sundhedsassistent. Hun har dog været fritaget for alle plejeopgaver og har brugt fridage samt studiedage, og der har også været sygedage. Hun har i denne uddannelsesperiode ikke haft overskud til noget som helst andet. Efter afsluttet uddannelse har hun måttet langtidssygemeldes, og hun har oplevet en forværring af symptomerne, da hun var tilknyttet "aktivering for syge". Efter hun er stoppet hermed, har tilstanden stabiliseret sig. Objektivt er der fundet middelsvær palpationsømhed og svær bevægeindskrænkning cervikalt, og der

er svær myofasciel ømhed cervikalt og også lavt lumbalt. Der er mere moderat ømhed højt thorakalt. Der er svage kraftpræstationer over samtlige led svarende til begge overekstremiteter, og der er nedsat sensibilitet i hele venstre arm.

Patienten har således svære sequelae efter en halsrygsdistorsion i form af kroniske blandede myofascielle/neurogene smerter cervikobrachialt samt hovedpine af spændingstype. Herudover er der også autonome og kognitive symptomer. Som følge af symptomerne foreligger der et klart reduceret funktionsniveau, som har resulteret i begrænsninger både arbejdsmæssigt samt i dagligdag og fritid. Der har været store problemer i forbindelse med tilknytning til "aktivering for syge", hvor hun oplevede symptomforværring på trods af, at hun ikke har været udsat for fysisk krævende arbejdsopgaver.

Hun vurderes at være en meget positiv person, som tidligere har stillet store krav til sig selv, og som nok er noget perfektionistisk i sin personlighed. Hun er klar til at gøre store anstrengelser for om muligt at bevare en kontakt til arbejdsmarkedet. Hun oplever imidlertid meget klar forværring af hendes ovennævnte symptomer i forbindelse med selv yderst beskedne fysiske og statiske belastninger, og hun vil næppe være i stand til at varetage mere end få timers arbejde ugentligt selv med optimale skånehensyn. Patienten er uddannet social- og sundhedsassistent og har interesse indenfor psykiatrien og også undervisning.

Det kan ikke helt udelukkes, at hun vil være i stand til at varetage 15 timers erhvervsarbejde indenfor f.eks. undervisning eller en beskyttet position indenfor psykiatrien såfremt hun fritages for stress og enhver form for fysiske belastninger. Der er således ikke noget i vejen for, at hun vil kunne forsøge sig med en relevant arbejdsprøvning for at se, om der evt. kunne være potentiale til fleksjob med relevante skånehensyn.

Patienten har nu haft symptomer i 2 1/2 år, og der er ikke udsigt til bedring. Hun har gennemgået relevant udredning og behandlinger, og der er ikke indikation for yderligere hverken diagnostiske eller terapeutiske tiltag. Tilstanden skønnes stationær.

..."

Den 15. februar 2012 afgav Arbejdsskadestyrelsen en vejledende udtalelse om Mirian [REDACTED] [REDACTED] erhvervsevnetab. Tabet blev midlertidigt vurderet til 25 procent. Af udtalelsen fremgår det:

"...

Vi har lagt vægt på sagens sociale og økonomiske oplysninger, herunder især oplysninger fra:

- Mirian [REDACTED]
- Haderslev Kommune.
- Skat.

- samt sagens lægelige oplysninger.

...

Erstatning for tab af erhvervsevne efter erstatningsansvarsloven skal kompensere for den indtægtsnedgang som skyldes skadens følger. Vi skal vurdere, hvad Mirian [REDACTED] ville kunne tjene hvis skaden ikke var sket og sammenholde det med Mirian [REDACTED] indtægtsmuligheder med skaden.

Der ydes kun erstatning for tab af erhvervsevne, hvis indtægtstab er 15 procent eller derover. Vi har ved vurderingen af erhvervsevnetabet lagt til grund, at Mirian [REDACTED] efter ulykken gennemførte uddannelsen til social- og sundhedsassistent men med massive skånehensyn og uden egentlige plejeopgaver.

Vi har endvidere lagt til grund, at hun efter endt uddannelse blev sygemeldt og ikke siden har været i stand til at genoptage arbejde indenfor sit fagområde.

Det er vores vurdering, at såfremt Mirian [REDACTED] ikke havde været udsat for aktuelle ulykke, ville hun have fundet arbejde indenfor sit fagområde som social- og sundhedsassistent.

Endelig har vi lagt til grund, at Mirian [REDACTED] har været gennem flere erhvervsafklarende forløb, uden det er lykkedes at komme op på fuld arbejdstid, og at hun aktuelt er i et erhvervsafklarende forløb 14 timer om ugen, hvor hun er beskæftiget med administrative arbejdsopgaver.

På den baggrund vurderer vi, at Mirian [REDACTED] erhvervsmæssige situation er uafklaret, og at det inden for den nærmeste fremtid ikke er muligt varigt at skønne over den fremtidige erhvervsmæssige situation. Vi har derfor foretaget en midlertidig vurdering af erhvervsevnetabet.

Vi har ved den midlertidige vurdering lagt vægt på, at den fremtidige jobsituation er usikker, da der fremover vil være behov for skånehensyn i forhold til fysisk belastende arbejde, ligesom der i arbejdet skal være mulighed for vekslen mellem gående, stående og siddende arbejde.

Vi skønner derfor, at Mirian [REDACTED] erhvervsevne, uanset de uafklarede erhvervsmæssige forhold, varigt er nedsat med ca. 1/4 svarende til skønsmæssigt 25 procent, idet der, uanset hvilket erhverv Mirian [REDACTED] vil blive beskæftiget indenfor, vil være behov for skånehensyn og nedsat arbejdstid.

Vi har således fastsat det varige erhvervsevnetab som følge af ulykken den 29. august 2008 midlertidigt til skønsmæssigt 25 procent.

Det er også her indgået i vurderingen, at der er forudbestående højresidige knægener samt lændegener uden relation til aktuelle ulykke, som også har betydning for den fremtidige erhvervsmæssige situation.

..."

Den 23. februar 2012 blev Mirian [REDACTED] [REDACTED] visiteret til et flexjob.

Den 7. maj 2014 afgav Arbejdsskadestyrelsen en vejledende udtalelse om Mirian [REDACTED] endelige erhvervsevnetab. Tabet blev fortsat vurderet til 25 procent. Af udtalelsen fremgår det:

"...

Det fremgår af oplysningerne fra skattemyndighederne, at Mirian [REDACTED] i perioden 2002 - 2009 har haft følgende indtægtsforhold

	Løn:	Sociale ydelser:
2002:	36.846 kr.	120.387 kr. (A-kasse)
2003:	124.106 kr.	64.016 kr. (A-kasse)
2004:	-	143.141 kr. (A-kasse)
2005:	-	143.255 kr. (A-kasse)
2006:	176.547 kr.	35.116 kr. (A-kasse)
2007:	127.883 kr.	-
2008:	111.312 kr.	37.994 kr. (dagpenge)
2009	206.222 kr.	-

Begrundelse for erhvervsevnetab

Vi har lagt vægt på sagens sociale og økonomiske oplysninger, herunder især oplysninger fra:

- Haderslev Kommune;
- Mirian [REDACTED] uddannelsessted;
- Skattemyndighederne og ATP.

...

Vi har ved vurderingen at erhvervsevnetabet lagt til grund, at Mirian [REDACTED] har følger efter ulykken i form af hovedpine, smerter i nakken med udstråling til venstre arm og fingre, nedsat kraft i venstre hånd, søvnbesvær, svimmelhed, hukommelses- og koncentrationsbesvær samt hurtig udtrætning.

Vi har ved vores vurdering lagt vægt på, at Mirian [REDACTED] efter ulykken har været i stand til at gennemføre uddannelse til social- og sundhedsassistent på normale vilkår med et godt resultat, dog med skånehensyn over for visse fysisk belastende arbejdsopgaver.

Vi er opmærksomme på, at Minen [REDACTED] har oplevet en forværring af sine helbredsmæssige gener efter endt uddannelse i 2010. Vi bemærker, at forværringen sker lang tid efter ulykken, og at den helbredsmæssige forværring efter vores lægelige vurdering må skyldes andre forhold end skadens følger.

Vi har endvidere lagt vægt på, at Mirian [REDACTED] har betydelige konkurrerende helbredsmæssige problemer i form af knæ- og lændegener, som efter vores vurdering også har betydning for det arbejdsmæssige funktionsniveau.

Vi notere os, at Mirian [REDACTED] [REDACTED] i en længere årrække forud for aktuelle ulykke har haft en begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet. Henset hertil samt oplysningerne om konkurrerende helbredsmæssige problemer er det vores vurdering, at det er forbundet med en vis usikkerhed i hvilket omfang Mirian [REDACTED] [REDACTED] ville have haft tilknytning til arbejdsmarkedet såfremt aktuelle ulykke ikke var sket.

Vi har endelig lagt vægt på resultaterne af afklaringsforløbene, der har vist et væsentligt nedsat arbejdsmæssigt funktionsniveau, og at Mirian [REDACTED] [REDACTED] er bevilget fleksjob og aktuelt er ansat i fleksjob i 5 timer om ugen.

Det er efter gennemgang af sagen vores vurdering, at en betydelig del af det samlede nedsatte arbejdsmæssige funktionsniveau må tilskrives andre forhold end følgerne efter aktuelle ulykke.

Det er på baggrund af ovenstående vores vurdering, at alene en mindre del af det samlede erhvervstab kan tilskrives ulykken den 29. august 2008.

Vi har på denne baggrund fastsat erhvervsevnetabet som følge af ulykken til **skønsmæssigt 25 procent.**

..."

Fra 1. januar 2014 blev Mirian [REDACTED] [REDACTED] ansat i et microflexjob med 5 timer om ugen

Der er givet aktindsigt i lægekonsulentens vurdering i forbindelse med Arbejdsskadestyrelsens behandling af sagen. Her af fremgår:

"10. DEC 2010 PSS. Ut 29/8 2008 nakkedistorsion. Skadestue; smerter i nakken. Tidl. knæskade. Klager: hovedpine, nakkesmerter med udstråling til ve. arm og hånd, tinnitus, intermit. svimmelhed, konc. og hukommelsesproblemer. Jeg ser ingen problemer med ÅSH. Mén 10%, B.1.1.3"

Mirian [REDACTED] [REDACTED] har herefter anmodet Arbejdsskadestyrelsen om at revurdere sagen. Arbejdsskadestyrelsen har i udtalelse af 18. september 2015 fastholdt vurderingen af et erhvervsevnetab på 25 procent. Af afgørelsen fremgår:

"...

Erhvervsevnetabet er fortsat 25 procent

Vi har gennemgået sagen på ny med dine bemærkninger og de erhvervsmæssige og økonomiske oplysninger i sagen.

Vi har i vores tidligere vurdering lagt vægt på, at Mirian [REDACTED] [REDACTED] efter ulykken har gennemført uddannelse til social- og sundhedsassistent med et godt resultat dog med behov for skånehensyn overfor fysisk belastende opgaver. Der har været et lavt sygefravær under uddannelsen.

Vi lagde endvidere vægt på, at Miriam [REDACTED] har konkurrerende helbredsmæssige problemer i form af smerter i højre knæ i omfang, så man lægeligt har overvejet i isætte en potese. Herudover har Miriam [REDACTED] også lændegener. Konkurrerende gener medfører funktionsbegrænsninger over for knæ- og ryg- belastende arbejdsopgaver, som der ofte vil være tale om indenfor plejeområdet. Skånehensyn under uddannelsen har således efter vores vurdering ikke alene været betinget af følgerne efter ulykken.

Vi lagde også vægt på, at Miriam [REDACTED] blev sygemeldt umiddelbar efter endt uddannelse. Vi vurderede på denne baggrund, at der måtte være sket en helbredsmæssig forværring sammenholdt med oplysninger om et uddannelsesforløb, som er forløbet godt, og hvor der fra uddannelsesstedet ikke er oplysninger om betydelige funktionsbegrænsninger eller sygefravær. Der er ingen oplysninger om, at der har været taget massive skånehensyn under uddannelsesforløbet, men alene at Miriam [REDACTED] i praktikforløb har været fritaget for plejekrævende patienter.

Vi lagde endvidere vægt på resultaterne af afklaringsforløbene, hvor Miriam [REDACTED] har vist gode sociale- og faglige kompetencer, og hvor Miriam [REDACTED] har kunnet kombinere og udnytte sine kompetencer som uddannet kontor- og SOSU assistent.

De seneste afklaringsforløb som hjælpelærer og administrativ medarbejder har vist, at Miriam [REDACTED] med sine samlede gener er i stand til at arbejde i cirka 15 timer om ugen svarende til et erhvervsevnetab på lidt over det halve.

Det er på baggrund af oplysninger om uddannelsesforløbet efter ulykken og de konkurrerende helbredsmæssige problemer fra knæ og lænd samt resultatet af afklaringsforløbene vores vurdering, at skadens følger i mindre grad har været medvirkende til den samlede funktionsnedsættelse.

Det er herefter fortsat vores vurdering, at erhvervsevnetabet som følge af ulykken den 29. august 2008 kan fastsættes til skønsmæssigt 25 procent.

Vi fastholder derfor vores udtalelse af den 7. maj 2014.

..."

Der er under sagen foretaget syn og skøn ved Dancrash, der har udarbejdet skønserklæringer af 24. maj 2016 og 13. juni 2016.

Forklaringer

Miriam [REDACTED] har forklaret, at hun oprindeligt havde et sabbat år efter skolen, hvor hun arbejdede som syerske. Hun var glad for at være der og blev 3 til 4 år. Derefter arbejdede hun 2 til 3 år som truckfører. Da hendes mand var færdig med sin uddannelse, begyndte hun at tage en HH og en merkonomuddannelse. Hun blev færdiguddannet i 1995 eller 1996. Hun

arbejdede først på et ejendomsmæglerkontor. Hun skiftede hurtigt til kontorassistent og arbejdede på et kvægavlerkontor til 2002, hvor der skulle ske nedskæringer. Da der skulle fyres, ønskede hun at blive fyret, fordi hendes mand var ramt af en alvorlig ulykke, og det var svært at få tingene til at hænge sammen. Hun fik lov til at gå hjemme og passe sin mand i ca. 1½ år. Herefter skulle hun aktiveres. Hun kom på et kursus. Hun var herefter på sygehuset i et vikariat og der efter på pædagogseminariet, hvor hun arbejdede med kontorarbejde. Hun fandt ud af, at hun var træt af tal. De mange hospitalsbesøg med manden gjorde, at hun syntes, at det ville være spændende at arbejde inden for det område. Gennem Hanna [REDACTED] fik hun ufraglært arbejde hos hjemmeplejen. Hun fik tilbudt en fast aftenstilling samt vikaropgaver. Efter anbefaling fra Hanna [REDACTED] besluttede hun sig for at tage en uddannelse som social- og sundhedsassistent, selv om det ville betyde en periode med lav elevløn. Hun færdiggjorde først social- og sundhedshjælperuddannelsen. Hun ville straks fortsætte med assistentuddannelsen, men måtte vente lidt på grund af en knæoperation. Hun ved ikke, hvorfor hun skulle have haft en begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet. Hun har arbejdet i sin fritid fra hun var 13 og har været på arbejdsmarkedet fra hun var 17 år.

Da ulykken skete den 29. august 2008, var hun lige gået i gang med assistentuddannelsen. Hun var på vej mod en rundkørsel. Der holdt en meget lille bil lige foran hende med fire unge i. Hun kunne se en bil komme bag fra, og hun kunne se, at chaufføren ikke kiggede. Hun kørte selv i en stor bil og ville ikke risikere at ramme bilen med de unge, så hun satte foden på bremsen og drejede hjulene. Hendes bil blev ramt af den bagfra kommende bil. Hun fik den vildeste smerte gennem nakken. Hun var først sikker på, at hun måtte have brækket nakken. Hun havde voldsomme smerter i nakken og den venstre skulder. Hun kunne mærke at hun blev træt. Hun havde lyst til at sove. Hun bad om, at der blev ringet efter hjælp, og der kom en ambulance og kørte hende på sygehuset. Lægen sagde til hende, at der var ikke tvivl om, at hun havde fået en rigtig slem piskesmældsskade. På hendes bil var anhængertrækket blevet bøjet. Kofangeren havde fået et ordentlig slag, så baksensorerne var skudt ud. Bagsmækken var skæv i den ene side. Hun har siden fundet et billede på en gammel mobiltelefon, hvor man kan se, at modpartens bil havde fået betydelige skader.

Ulykken skete op til en weekend. Hun husker ikke rigtig, hvad der skete de næste 14 dage. Hun var hjemme om mandagen, og hun tog til prøve på skolen om tirsdagen. Hun var i et totalt smertehelvede. Hun stod op, gik i skolen og gik hjem og i seng. Hun fortsatte sin uddannelse, fordi hun følte, at hun var nødt til det. De havde mistet en stor indtægt, da hendes mand var udsat for en ulykke. Hun følte på baggrund af meddelelsen fra skadestuen, at der ikke var noget, og at hun bare måtte tage sig sammen. Hun tillod ikke sig selv at mærke, hvordan hun havde det. Hun pressede sig selv til at fortsætte det, fordi hun er stædig og pligtopfyldende. Hun har altid fået at vide, at man fuldfører det, som man starter på. Hun har fået meget støtte. Hun fik gennemgået tingene hver dag i en pause af en studiekammerat, Ne [REDACTED] Hendes

mand accepteret, at hun ikke havde noget liv ud over at gå i skole.

Den første praktik var inden for psykiatrien og var en føl-praktik, hvor man har ikke rigtig har nogen ansvarsområder. Der var ikke plejeopgaver. Man har samtaler, samvær, gåture mv. Eleverne måtte ikke deltage, hvis der gik en alarm. Som elev skulle man gå på kontoret i den situation. Der var derfor ikke fysiske opgaver ved den første praktik. Det er nok på grund af hendes personlighed og erfaring, at praktikken gik så godt. Opgaverne var helt naturlige for hende. Hun havde flere studietimer under praktikken, hvor hun kunne trække sig tilbage og læse på ting. Hun fik tit nogle studietimer, så hun kunne komme igennem de lange dage. Når hun har taget initiativer, som det er beskrevet, har hun måske arrangeret, at de kunne sidde og strikke. Hun har været med til at arrangere stormøder med personalet. Som mødearrangør har hun sørget for, at der blev stillet stole frem og lavet kaffe.

Fra marts 2009 skulle hun i praktik i en udkørende plejegruppe indenfor kommunen. Hun var ved at give op i forhold til uddannelsen. Hun talte med sin lærer om det. Hun vidste, at hjemmeplejen ville blive hård. Læreren sagde, at hun ville prøve at ringe til den elevansvarlige. Den elevansvarlige, Ulla [REDACTED] ringede og tilbød hende to steder, hvor der kunne tages hensyn til hende. Hun fik praktik på Sk [REDACTED] som hun kendte fra tidligere og som lå tæt på hendes hjem. Hun havde meget pædagogtid med beboerne. Hun skulle hjælpe med morgenmad, insulin-givning og var hos terminale patienter. De var meget søde til hjælpe hende. Hun fik ikke lov til at udføre tungere løft. Det var lange dage for hende. Når hun var færdig, havde hun ikke meget mere at give af. Hun har alene deltaget i tung pleje i det omfang, hun kunne. For hende kunne et løft på 10 kg være tungt. For andre er det måske 100 kg, der er tung pleje, men hun har altid haft en kollega med, når der var tung fysisk pleje.

Når der i udtalelsen fra praktikstedet står "tungt", så handler det ikke nødvendigvis om fysisk tungt. Hun havde altid en kollega med, hvis en borger skulle vendes eller lignede. Hun fik en god bedømmelse, fordi hun kunne det, som hun skulle. Der var afstemt forventninger. Hun har levet op til kravene til en assistent. Hun var ikke selv tilfreds med eksamensresultatet, for hun vidste, hvad hun stod for. Hun har altid udført sine opgaver til UG, så selv om det ser godt ud, så synes hun, at hun kunne have gjort det bedre. Hun fik 7 i naturfag, fordi det er et meget faktabaseret fag, og det havde hun svært ved at huske. Der var mange andre fag, hvor hun kunne bruge sin almindelige livserfaring.

Hun blev sygemeldt efter endt uddannelse. Hendes krop var totalt færdig. Hun kunne allerede ved de sidste eksamener mærke, at hun ikke havde mere at give af. Hun sov ikke om natten. Da hun fik eksamensbeviset, kunne hun pludselig mærke, at hendes krop var færdig. Hun oplevede ikke nogen forværring. Hun oplevede, at hendes krop var træt. Det var den samme smerte, hun havde haft hver dag 24 timer i døgnet lige siden ulykken.

Hun var igennem afklaringsforløb, og de vare rigtig hårde. Man skulle have 12 timer om ugen på det tidspunkt, ellers kunne man ikke få flex-job. Hun ville bare ikke hjem og gå. Hun mente, at hun havde noget, som hun kunne bidrage med. Det hjalp hende igennem forløbene, at hun ikke havde noget ansvar. Hun endte med at få bevilliget et microflex-job 5 timer om ugen. Hun er nu landet på 6 timer om ugen. Det er der, hvor det fungerer. Der får hun lavet det, som hun kan. Hun arbejder på sygedagpengeafdelingen hos kommunen.

Det er rigtigt, at hun har haft knæ- og hoftegener gennem tiden. Det har aldrig forhindret hende i at arbejde. Da hun var 4 år, da havde hun knoglemarvsbetændelse. Det har aldrig hæmmet hende siden. Hun fik i 1983 en håndboldskade i knæet. Det blev opdaget for sent. Det har givet nogle operationer gennem årene, men hun har altid kunne arbejde på trods af disse ting. Hun har aldrig haft nakkesmerter tidligere. Hun har følt træthed ved kontorarbejde. Hun har aldrig haft lænderygsmerter. Hun har altid været stolt af, at hun kunne bruge sin lænd. Når hun er blevet trykket der, har hun åbenbart sagt av, men det må være, fordi hun har overanstrengt sig for at kompensere for andre smerter.

Det uheld med skulderen, der er refereret til i papirerne, er, at hun på et tidspunkt sad og holdt en kollegas hoved stille efter en ulykke i en bil.

Hun er sikker på, at hun ville have arbejdet på traumeafdelingen på Aabenraa sygehus i dag, hvis ikke hun havde været udsat for ulykken. Hun ville egentlig gerne have læst videre til sygeplejerske.

Hun kan slet ikke genkende beskrivelsen af hende, som den fremgår af Arbejdsskadestyrelsens notat. Der er de samme gener hun har haft lige siden ulykken.

I forhold til notatet i arbejdsmedicinsk kliniks udtalelse af 17. august 2009 om lænd og knæ, så har hun ikke haft problemer med knæet i forhold til sit arbejde. Hun har brugt lænden, når andre er gået ned i knæ. Det har ikke normalt givet problemer. Det er måske rigtigt, at hun har haft lændesmerter, som det er anført i notatet, men det husker hun ikke i dag.

Hanna [redacted] har forklaret, at hun siden 1999 har været distriktsleder i et hjemmeplejedistrikt. Marian har arbejdet hos hende ad flere omgange. De har oprindeligt set hinanden i bylivet, men kender ikke hinanden privat. I 2006 søgte Mirian en stilling som uuddannet afløser. Mirian havde stort gå på mod og ingen begrænsninger på nogen måder. Der var ikke noget krav om skånehensyn, og i så fald ville hun heller ikke været kommet i betragtning som u-faglært. Mirian havde ikke problemer med knæ eller hofter, der kom til udtryk på arbejdet.

Hun opfordrede Mirian til at tage en social- og sundhedshjælper uddannelse, da hun havde kvalifikationer. På den måde ville hun kunne få en fast stilling. Under Mirians uddannelse skulle hun i praktik i tre måneders hos hende på Skovsminde. De talte om, at Mirian ikke kunne løse opgaverne på ordinære vilkår. Både den elevansvarlige og hendes chef var inde over beslutningen om, at Mirian kunne komme på praktik med skånehensyn. Der var tunge komplekse borgere, hvor der blev lavet en del forflytninger. Det blev hun skånet fra. Hun blev også fritaget for rengøring. Mirian fik misbrugshjem, som hun kom hos. Hun havde opgaver som sårskift, insulin-givning og dokumentation. Hos misbrugere er der ofte brug for snak, og man skal sørge for, at de får det, som de skal have. De er som regel ikke plejekrævende.

Hun så Mirian dagligt i praktikperioden. Hun fulgte sammen med elevvejlederen med i, hvordan det gik. I forhold til hendes erfaringer med Mirian fra tidligere var der sket en forandring. Hun så en pige, der kæmpede en brav kamp for at komme igennem. Mirian måtte give det, hun havde. Mirian døjede med smerter, hovedpine, ondt i nakken og i kroppen. Det gjorde det svært for hende. Der var også en del læsning. De talte om, at det var svært, og om hvordan de kunne hjælpe hende. I hendes verden blev praktikken ikke gennemført på stort set normale vilkår. Hun har ikke siden ansat en på de vilkår, som Mirian var på. Det er ikke sædvanligt, at man gør så meget for at hjælpe nogen igennem uddannelsen. De gjorde det, fordi Mirian havde de særlige personlige kvalifikationer, der kunne anvendes inden for andre ansættelsesområder end hjemmeplejen, f.eks. inden for psykiatrien. Hun har sammen med sin chef skrevet brevet i bilag 7 om Mirians skånehensyn. Hun ved ikke, hvorfor det er dateret i 2014. Det må være skrevet inden praktikken. Hun husker ikke, i hvilken sammenhæng brevet er skrevet. Hun har selv været med til at skrive indholdet.

Hvis Mirian skulle klare arbejde, der var tungt fysisk, så har det været med hjælpemidler og med en kollega. Hun husker ikke, at Mariam havde fysisk tungt arbejde. Hun husker det som om, at Mirian havde tunge psykiske borgere. Det var meget misbrugsborgere, der var i det område, hvor Mirian kørte. I januar og februar 2012 var Mirian igen på stedet i en arbejdsprøvning. Mirian ville det rigtig gerne. Det fungerede godt, med Mirian blev træt, når de kom op af dagen. Hun ville gerne have ansat Mirian i flex-job, hvis hun havde haft mulighed for det. Mirian ville løse opgaverne. Hun kæmpede, og det kostede.

Det er ikke almindeligt, at de ansætter folk med skånebehov, da det gør det svært for de andre ansatte. Hun har ansat folk i flex-job. Det aftales skriftlig med jobcenteret, hvad det er for nogle skånebehov, der er. Hun går ud fra, at der et eller andet sted ligger et brev, hvor Mirians skånebehov er nedfældet.

Hun arbejder selv på kontoret, så hun har ikke fulgt Mirian ude på hendes opgaver, da hun var ansat som ufaglært. Hun har ikke personligt set Mirian udføre sit arbejde, men det er der kollegaer, der har, ligesom borgerne har set

det. Hun ville have hørt, hvis Mirian ikke udførte sit arbejde.

I forbindelse med praktikken var hun heller ikke med Miriam rundt. Det var Mirians elevvejleder, Ea [REDACTED] der var med rundt. Som regel kommer bedømmelserne af praktikanterne forbi hende. Det har Mirians helt sikkert også været. Hun skal se, om der er noget, som de skal være opmærksomme på fremadrettet.

Når hun læser punkt 10 i praktikudtalen, så opfatter hun det der står, som om der blandt andet er tale om tunge borgere med funktionsnedsættelse. Det er f.eks. nyudskrevne borgere. Alt kan vurderes som tungt, hvis ikke man ved, hvordan man skal flyttet korrekt. Hun læser det som om, at Mirian har måtte tage hensyn til sin nakkeskade. Hun ved ikke, om Mirian har udført rengøring.

Parternes synspunkter

Mirian [REDACTED] har gjort gældende, at der er årsagssammenhæng mellem ulykken den 29. august 2008 og Mirian [REDACTED] fysiske gener. Generne har været tilstede siden ulykken, og der er lægelige dokumentation for genernes karakter i form af flere speciallægeerklæringer. Det bestrides, at der ved ulykken har været tale om en lavenergikollision. Det er i skønserklæringen antaget, at der ikke skete skade på den påkørende bil. Det er ikke korrekt. Der kan derfor ikke lægges vægt på skønserklæringen.

Ved vurderingen af erhvervsevnetabet kan det lægges til grund, at Mirian [REDACTED] erhvervsevne ikke var nedsat før ulykken. Hun har haft en fast og stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Hun er gået fra at være fuldt arbejdsdygtig til at kunne arbejde 5 timer om ugen med betydelige skånehensyn. Det følger her af, at erhvervsevnetabet er nedsat med mere end 25%. Der er et sikkert grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsens vurdering, idet Arbejdsskadestyrelsen har lagt afgørende vægt på to forhold, som ikke er korrekt. Dels at Mirian [REDACTED] har gennemført en uddannelse til social- og sundhedsassistent på normale vilkår med et godt resultat, dog med skånehensyn overfor visse fysisk belastende opgaver. Der har imidlertid været tale om massive skåne hensyn. Dels er der lagt vægt på, at der har været en begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er heller ikke korrekt. Mirian [REDACTED] har alene været fraværende fra arbejdsmarkedet 1½ år for at passe sin syge mand. Der er derfor grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsens vurdering og fastsætte erhvervsevnetabet til 50%. Endelig har Arbejdsskadestyrelsen anført, at den helbredsmæssige forværring, som Mirian [REDACTED] har oplevet, efter en lægelig vurdering skyldes andre forhold end skadens følger. Der er dog ikke ved den anden vurdering af Arbejdsskadestyrelsen anvendt en lægekonsulent. Ved den første vurdering Arbejdsskadestyrelsen foretog, medvirkede der lægekonsulent. En aktindsigt har vist, at lægekonsulenten til sagen har anført: "Jeg ser ingen problemer med ÅHS". Der ses således ikke at være foretaget en læge-

lig vurdering som anført af Arbejdsskadestyrelsen. På den baggrund har Mirian [REDACTED] løftet bevisbyrden for, at Arbejdsskadestyrelsens vurdering er så mangelfuld, at der er det fornødne sikre grundlag for at tilsidesætte den.

I forbindelse med fastsættelse af Mirian [REDACTED] årsløn, kan der ikke lægges vægt på året umiddelbart forud for ulykken, i det Mirian [REDACTED] har været under uddannelse. Årslønnen skal derfor i stedet efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2 fastsættes til årslønnen for en nyuddannet social- og sundhedsassistent, der på ulykkestidspunktet var 253.866 kr.

[REDACTED] Forsikring har gjort gældende, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsens vurdering af, at de gener som Mirian [REDACTED] har, der kan henføres til færdselsuheldet den 29. august 2008, ikke har medført begrænsninger i Mirian [REDACTED] erhvervsevne, der kan føre til et større erhvervsevnetab end de 25%, som hun er blevet kompenseret for.

Det bestrides, at der skulle være et sikkert grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsens vurdering. Det fremgår af de lægelige akter, at Mirian [REDACTED] har konkurrerende gener, der er opstået både før og efter uheldet. Den 19. november 2008 fik Mirian [REDACTED] konstateret en diskusprolaps i niveau C5/6 med tilhørende degenerative forandringer. Dette er sjældent uhedsrelateret, og der er ikke konstateret traumerelaterede forandringer ved skadestueundersøgelsen den 29. august 2008. Det fremgår af egen læges journal af 28. april 2009, at der har været et uheld med en skulder. Det fremgår af Mirian [REDACTED] har hybermobile led. Der har været forudbestående knæ- og hoftegener og en begyndende lænderygsproblematik. Endelig fremgår det af forløbet efter uheldet, at Mirian [REDACTED] ikke har været så begrænset af sine gener i den første tid efter uheldet, som hun er blevet senere. Hun har f.eks. gennemført sin uddannelse på normeret tid med et særdeles godt resultat. Hun er således først blevet sygemeldt i april 2010 efter endt uddannelse.

De forhold, som Mirian [REDACTED] har påberåbt sig, er alle forhold der er taget i betragtning forbindelse med Arbejdsskadestyrelsens vurdering og revurdering efter anmodning fra Mirian [REDACTED]. Det er af Arbejdsskadestyrelsen vurderet, at de konkurrerende lidelser fra knæ og lænderyg utvivlsomt ville føre til funktionsbegrænsninger ved arbejde inden for plejeområdet, ligesom Mirian [REDACTED] tilknytning til arbejdsmarkedet forud for uheldet er belyst gennem blandt andet oplysningerne om hendes indtægtsforhold. Endelige er det ikke godtgjort, at Mirian [REDACTED] har måtte kæmpe sig gennem sin uddannelse, når der henses til udtalelserne fra praktikstederne og det samlede resultat.

Såfremt Arbejdsskadestyrelsens vurdering tilsidesættes, er det fremsatte er-

statningskrav udokumenteret. Der er ikke grundlag for at fastsætte årslønnen anderledes end efter princippet i erstatningsansvarslovens § 7, stk. 1. At der tidligere er anvendt en højere sats ved udbetaling af erstatning for erhvervsevnetab med 25%, er ikke en anerkendelse af, at denne højere sats vil skulle anvendes ved et mer-krav.

Rettens begrundelse og afgørelse

Arbejdsskadestyrelsen har vurderet, at Mirian [REDACTED] har haft konkurrerende helbredsgener i form af knæ- og lændesmerter, hvilket har støtte i de lægelige akter. Arbejdsskadestyrelsens vurdering af, at Mirian [REDACTED] forud for ulykken har haft en begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet, har støtte i de indhentede lønoplysninger, der viser, at Mirian [REDACTED] ikke har været i fuldtidsbeskæftigelse i perioden 2002 til 2006. Det er tillige oplyst, at Mirian [REDACTED] en del af 2008 var sygemeldt på grund af en knæoperation. Endelig har Arbejdsskadestyrelsens vurdering af, at der også i perioden efter ulykken er sket en forværring af Mirian [REDACTED] helbredstilstand, støtte i det beskrevne forløb, hvorefter Mirian [REDACTED] har gennemført en uddannelse til social- og sundhedsassistent på normal tid, men med skånehensyn. Hun har både efter sit eksamensbevis og udtalelserne fra praktikstederne gennemført med et fint resultat. Hun er først efter uddannelsens afslutning i april 2010 blevet sygemeldt.

Der findes på den baggrund ikke at være det fornødne sikre grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens afgørelse om, at den del af Mirian [REDACTED] gener, der kan henføres til ulykken den 29. august 2008, har medført et erhvervsevne tab på 25 procent, idet hendes nedsatte erhvervsevne til dels skyldes andre forhold end de gener, der er opstået som en følge af ulykken.

[REDACTED] Forsikring A/S frifindes derfor for den nedlagte påstand.

Mirian [REDACTED] skal betale sagsomkostninger til [REDACTED] Forsikring A/S med 75.000 kr. Der er tale om et passende beløb til dækning af advokatudgifter. Der er lagt vægt på sagsgenstandens størrelse, sagens omfang og udfald, og at sagsøgte ikke er momsregistreret. Sagsøgte må ved den endelige omkostningsfordeling mellem parterne afholde udgifterne til syn og skøn i sagen, idet resultatet ikke har haft betydning for sagens afgørelse.

Thi kendes for ret:

[REDACTED] Forsikring A/S frifindes.

Mirian [REDACTED] skal betale sagsomkostninger til [REDACTED] Forsikring A/S med 75.000 kr.

Kristin Bergh
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Sønderborg, den 4. maj 2017.

Conny Borup, specialfuldmægtig